

Sprawozdanie z funkcjonowania kontroli zarządczej w roku 2021 w Urzędzie Gminy w Skrwilnie

W celu wdrożenia *Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych* w Urzędzie Gminy w Skrwilnie ustalono zasady prowadzenia oraz procedury kontroli zarządczej na podstawie art. 69 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.).

Plan kontroli wewnętrznej na rok 2021 obejmował następujące zadania:

1. Realizacja wniosków kontrolnych z badań w zakresie kontroli zarządczej za rok miniony.
2. Prawdliwość poboru opłaty targowej i parkingowej (po ewentualnym wprowadzeniu).
3. Jakość realizacji zadań przez animatorów sportu.
4. Prawdliwość rozliczeń paliwa pojazdów UG i jednostek podległych.
5. Poziom ochrony informacji niejawnych w Urzędzie Gminy w Skrwilnie i w jednostkach organizacyjnych.
6. Spis zdawczo-odbiorczy i kontrola zasobów GBP w Skrwilnie po przeniesieniu GBP i połączeniu jednostek kultury.
7. Kontrola terminowości załatwiania spraw urzędowych przez pracowników urzędu.
8. Przygotowanie projektu raportu ze stanu kontroli zarządczej za miniony rok.
9. Szkolenia pracowników w kontroli zarządczej w obszarach wymagających poprawy.

Poniżej zostaną omówione standardy kontroli zarządczej w odniesieniu do Urzędu Gminy w Skrwilnie oraz realizacja poszczególnych zadań planu kontroli zarządczej, przypisanych do odpowiednich obszarów problemowych.

I – ŚRODOWISKO WEWNĘTRZNE

Zasady etyczne

Zasady etyczne dla pracowników samorządowych Urzędu Gminy w Skrwilnie określa *Kodeks etyki* z roku 2012.

W roku 2021 w Urzędzie Gminy Skrwilno nie zaobserwowano naruszenia obowiązujących norm etycznych. Nie wpłynęło żadne pismo będące skargą. Rozpatrywanie petycji i wniosków zostanie omówione w innym miejscu (s. 8, pkt 4-5).

Niniejsze sprawozdanie z kontroli zarządczej jest jednocześnie upublicznieniem dorocznej informacji o stopniu przestrzegania norm etycznych w Urzędzie.

2. Określenie celów i zadań Gminy za rok 2021 występowało w:
 - a) budżecie gminy na rok 2021,
 - b) rocznym planie pracy Rady Gminy.Plan gospodarki niskoemisyjnej na kolejne lata jest w przygotowaniu.
3. Dokumenty określone w ust. 2 oraz zmiany w tych dokumentach podlegają zatwierdzeniu na podstawie odrębnych przepisów.
Cele i zadania Gminy określone są ponadto w przepisach prawa.
4. Sprawozdania z realizacji celów i zadań Gminy za rok 2021 znajdują odzwierciedlenie w następujących dokumentach, przyjmowanych przez Radę Gminy:
 - a) protokołach Rady Gminy,
 - b) sprawozdaniu z realizacji planu pracy Rady Gminy,
 - c) sprawozdaniu z realizacji budżetu za rok 2021.Nie stosuje się procesu samooceny Metodą CAF 2006.

Identyfikacja i analiza ryzyka

1. Ocena ustna zidentyfikowanego ryzyka była dokonywana przede wszystkim przez Wójta i Skarbnika oraz poszczególnych kierowników referatów i kierowników wszystkich jednostek organizacyjnych gminy w zakresie podległych im spraw i działań na bieżąco.
2. W roku 2021 w Urzędzie Gminy w Skrwilnie pisemne uwagi i spostrzeżenia w zakresie identyfikacji i analizy ryzyka za rok 2021 zebrano od kierowników referatów i samodzielnych pracowników Urzędu Gminy Skrwilno oraz jednostek organizacyjnych (GBP, GDK i GOPS oraz 3 szkół). Szczegółowe wyniki badania przedstawia dokumentacja badawcza kontroli zarządczej w zakresie identyfikacji i analizy ryzyka, stanowiąca załącznik do dokumentacji kontroli zarządczej.
3. Najistotniejsze sprawy poruszone przez badanych w zakresie zarządzania ryzykiem wprowadzanie nie generują zagrożeń w stopniu średnim ani wysokim, ale zostają tu wymienione z powodu nieco wyższego procentu wyborów dokonanych przez ankietowanych:

W kategorii: *Wpływ ryzyka* w większości obszarów wyniki badań przekraczają poziom 1,5 w skali trzystopniowej zamieszczonej pod niniejszym podsumowaniem (10/16 = 62,5% zakresów), tzn. wpływ ryzyka na funkcjonowanie urzędu przestał być NISKI, a stał się **ŚREDNI** – inaczej niż w latach poprzednich, co oznacza: *Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje znaczącą stratę posiadanych zasobów, ma negatywny wpływ na efektywność działania, jakość wykonywanych zadań, wizerunek urzędu. Z wystąpieniem zdarzenie objętego ryzykiem może się wiązać trudny proces przywracania stanu poprzedniego.*

Uwagi z powyższego akapitu dotyczą następujących obszarów w porównaniu z danymi w roku 2020:

IV. Ryzyko zewnętrzne:

Na podobnym wysokim poziomie utrzymuje się ryzyko 2. Gospodarcze - Związane z czynnikami ekonomicznymi, np. inflacja, kursy walut (2,08) oraz 3. Środowiska prawnego – Związane ze zmianami prawa i niejednorodnym orzecznictwem (wzrost z 2 do 2,25).

Ten obszar na pewno budzi zdecydowany niepokój w zakresie wpływu ryzyka na funkcjonowanie urzędu, gdyż jest także ryzykiem zewnętrznym, niezależnym od możliwości i zabezpieczeń urzędu. Niekorzystne zjawiska ekonomiczne w II półroczu 2021 r., takie jak wzrost cen paliw i mediów, znacząco osłabiają potencjał finansowy zarówno mieszkańców, jak i urzędu, ograniczając realizację planów inwestycyjnych.

W kategorii: *Prawdopodobieństwo ziszczenia się ryzyka* w podobnej skali trzystopniowej w znaczącej większości badanych obszarów wyniki ankietowanych nie przekroczyły poziomu 1,5, zatem prawdopodobieństwo ziszczenia się wskazanego ryzyka jest **NISKIE**, co oznacza: *Istnieją uzasadnione powody, by sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się raz lub nie zdarzy się w ciągu roku.*

Wyższe wyniki pojawiły się w zakresie I.4 – Zamówienia publiczne oraz II.2 – Ryzyko związane ze zdrowiem pracowników i wypadkami przy pracy, co niewątpliwie wynika z oddziaływania pandemii na różne sfery życia ludzkiego: zdrowotną, prywatną i społeczną oraz socjalną, jak również w dziale IV – Ryzyko zewnętrzne, a w nim Gospodarcze i prawne.

Niewątpliwie wpływ na taki poziom ocen mają zarówno dokumenty prawne opracowane zbyt pośpiesznie i z błędami wymagającymi pilnych korekt, niejednorodne orzecznictwo, często wg klucza politycznego, oraz bardzo wysoka inflacja i inne niekorzystne zjawiska ekonomiczne.

W pięciostopniowej skali *Oceny skutku ryzyka* wyniki aż 7 razy przekroczyły poziom powyżej połowy punktacji, tzn. 2,5, co oznacza skutki ryzyka **nieznaczne** (2 wybory), jednak w 5 pozostałych zmierzające ku **umiarkowanemu** (w tym 2 przekraczające). Podajemy obszary, które oceniono powyżej 2,5 pkt. w skali pięciostopniowej:

- I.2 - Związane ze stratą środków rzeczowych i finansowych, będącą wynikiem przestępstwa lub wykroczenia (spadek z 2,9 na 2,75 pkt),
- I.3 - Związane ze stratami finansowymi, które mogą być przedmiotem ubezpieczenia, np. ryzyko pożaru, wypadku, zalania itp. (wzrost z 2,5 do 2,75),
- I.4 - Zamówień publicznych i zlecania zadań publicznych (wzrost do 2,83, wcześniej nie wykazano),
- III.2 – Związane ze strukturą organizacyjną urzędu (wzrost z 2,16 do 2,75 pkt.),
- III.6 – Systemy informatyczne (znaczący wzrost z 2,83 do 3,25 pkt.),
- IV.2 - Związane z czynnikami ekonomicznymi, np. inflacja, kursy walut (wzrost do 2,91, wcześniej nie wykazano),
- IV.3 – Związane ze zmianami prawa i niejednorodnym orzecznictwem (wzrost z 2,75 do 3,16 pkt.)

we wszystkich sołectwach oraz w Urzędzie Gminy, sesje Rady Gminy, przyjmowanie interesantów przez Wójta Gminy Skrwilno i Sekretarza gminy, przekazywanie sprawozdań np. do GUS, RIO, PFRON, publikacja ogłoszeń dotyczących zamówień publicznych i innych na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz system smsów wysyłanych do sołtysów i mieszkańców gminy – z oczywistymi i wspomnianymi już ograniczeniami z powodu epidemii COVID-19.

Na uwagę zasługuje postępujące i pożądane w aktualnej sytuacji sanitarnej zwiększenie liczby osób zakładających np. profil zaufany, pozwalający na załatwienie wielu spraw w formie zdalnej.

6. Udostępnianie informacji publicznej na wniosek zainteresowanych dotyczyło w roku 2021 89 wniosków, na które udzielono odpowiedzi w trybie przewidzianym przepisami prawa. Osobą odpowiedzialną jest sekretarz gminy – wspólnie z pracownikami merytorycznymi, o ile wniosek dotyczy bezpośrednio zakresu ich czynności.

IV – MECHANIZMY KONTROLI

Dokumentacja systemu kontroli, w tym dotycząca operacji finansowych i gospodarczych

1. Dokumentacja systemu kontroli zarządczej obejmująca wszystkie procedury, instrukcje, wytyczne kierownictwa, zakresy obowiązków, a także inne dokumenty jest dostępna w niezmiennym formie.
2. Mechanizmy funkcjonującej kontroli zapewniały, że podejmowane i realizowane są wyłącznie te operacje finansowe, które zostały zatwierdzone przez upoważnione osoby. Skarbnik Gminy dokonywał bieżących kontroli kasy Urzędu oraz prowadził doraźny nadzór stanu finansów jednostek organizacyjnych (GOPS, szkoły, biblioteka).
3. Zestawienie kluczowych obowiązków dotyczących prowadzenia, zatwierdzania, rejestrowania i sprawdzania operacji finansowych lub gospodarczych, które muszą być rozdzielone pomiędzy różnych pracowników, określają przyjęte do stosowania zasady kontroli finansowej oraz zasady rachunkowości określone zarządzeniami Wójta.
4. W 2021 r. podległe jednostki organizacyjne są objęte stałym nadzorem w zakresie celowości wydatków, oszczędności i gospodarności. Kasa Urzędu Gminy została poddana 3 kontrolom, z których żadna nie stwierdziła nieprawidłowości. Protokoły znajdują się u skarbnika gminy.
5. Elementem systemu kontroli zarządczej (oprócz wskazanych na s. 1) i wewnętrznej były w roku 2021 także:
 - a) dyscyplina pracy,
 - b) prawidłowość realizacji zadań przez animatorów sportu,
 - c) trudności w funkcjonowaniu systemu ePUAP,
 - d) terminowość załatwiania spraw w urzędzie,
 - e) przestrzeganie zaleceń sanitarnych w związku z COVID-19.

Wszelkie nieliczne uchybienia były usuwane na bieżąco. W roku 2021 nie przeprowadzono ponownej kontroli poboru opłaty targowej z uwagi na brak sygnałów świadczących o ewentualnych

Mechanizmy kontroli systemów informatycznych

1. Do mechanizmów kontroli systemów informatycznych należały w roku 2021:
 - obowiązek zabezpieczenia hasłem komputerów i szczególnie istotnych plików,
 - komputery posiadają konto użytkownika dla pracowników oraz konto administratora,
 - dostęp do poszczególnych baz danych, informacji oraz elementów systemu informatycznego posiadają tylko upoważnieni użytkownicy,
 - ograniczenie możliwości kopiowania zasobów oraz zakaz instalowania prywatnego oprogramowania,
 - zakaz wykorzystywania służbowych komputerów i innych zasobów systemu do celów prywatnych,
 - absolutny zakaz używania oprogramowania, które jest nieaktualne,
 - regularne analizy ryzyka, testy penetracyjne, dostosowanie systemu do warunków otoczenia.
2. Powyższe zasady zostały określone wcześniej w Zarządzeniu Nr 23/2018 Wójta Gminy Skrwilno z dnia 25 maja 2018 roku w sprawie powołania Inspektora ochrony danych oraz wdrożenia Polityki Bezpieczeństwa określającej sposób zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych.
3. Nadzór nad przestrzeganiem powyższych zasad dotyczących ochrony informacji i bezp. systemu informatycznego sprawują Inspektor Ochrony Danych oraz Administrator Systemu Informatycznego.

V – INSTYTUCJONALNA KONTROLA ZARZĄDCZA, AUDYT WEWNĘTRZNY I OCENA SYSTEMU KONTROLI

1. Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie kontroli zarządczej był w roku 2021 sekretarz gminy – zgodnie z *Regulaminem Organizacyjnym* i Zarządzeniem Nr 53/2020 Wójta Gminy Skrwilno z dnia 30 grudnia 2020 r.).
2. Dokumentacja kontroli zarządczej była przekazywana do zatwierdzenia Wójtowi Gminy Skrwilno w celu dokonania analizy.
3. Na polecenie Wójta prowadzone były doraźne kontrole wewnętrzne (wyszczególnione w pkt IV.5), które nie wykazały uchybień.
4. Dokumenty kontroli są dostępne u sekretarza oraz skarbnika gminy.
5. Na podstawie sporządzonej dokumentacji kierownik jednostki dokonywał na bieżąco oceny skuteczności systemu kontroli zarządczej.
6. W grudniu 2021 r. pracownicy administracyjni Urzędu dokonali dorocznej samooceny kontroli zarządczej za rok miniony poprzez wypełnienie ankiet wg wzoru MF. Dokumentacja badawcza wraz z wnioskami została włączona do kompletu dokumentacji kontroli zarządczej w roku 2021 i będzie przedmiotem szkoleń kierownictwa Urzędu dla pracowników.